

תקון עשרים ושמונה

ליל כ"ב באדר

תיקון הגוף

ולכל היד החזקה וכו' אליו תקונין דאתקין להו משה לישראל. ולכל היד החזקה מסטרא דנשמטא מסטרא דלגו. ואתמר בה: (משלי כ, כז) גר ה' נשמט אדם. גר יאהויה"ה יאהלוההי"ם יאהדונה"י. חפש פל חדרוי בטן מסטרא דלגו ולגו קימת. עלה פתיב (בראשית א, כו) נעשה אדם בצלמנו דא נשמטא דאתעבדת בצולמא דלעלא ממש. אבל גופא פדמותנו ולא פדמותנו. דלעלא לית צורה דגופא, אלא פדמותנו דיוקנא לפום רזין עלאין. ונשמטא מסטרא דילה: בנים אתם לה' אלהיכם (דברים יד, א) אליו בנין דשליטין בנכסי אבוהון. אליו דעילין בלא בר. דכמה נטורין ממנן קימין על תרעין, וכד

ולכל היד החזקה וכו' אליו תקונין דאתקין להו משה לישראל. ולכל היד החזקה מסטרא דנשמטא מסטרא דלגו. ואתמר בה: (משלי כ, כז) גר ה' נשמט אדם. גר יאהויה"ה יאהלוההי"ם יאהדונה"י. חפש פל חדרוי בטן מסטרא דלגו ולגו קימת. עלה פתיב (בראשית א, כו) נעשה אדם בצלמנו דא נשמטא דאתעבדת בצולמא דלעלא ממש. אבל גופא פדמותנו ולא פדמותנו. דלעלא לית צורה דגופא, אלא פדמותנו דיוקנא לפום רזין עלאין. ונשמטא מסטרא דילה: בנים אתם לה' אלהיכם (דברים יד, א) אליו בנין דשליטין בנכסי אבוהון. אליו דעילין בלא בר. דכמה נטורין ממנן קימין על תרעין, וכד

1. עי' תרגום יונתן על בראשית א, כו.

2. עי' זהר וישב ח"א, קפא, ע"ב.

3. השוה סוכה דף מה ע"ב: "האי דעיילי בלא בר" ועי' רש"י שם.

[השומרים] להשתחוות לפניך, והיא נכנסת פנימה בכל מקום, ואין מוחה בידה. וזה סוד: ולכל היד החזקה.

ומצד הגוף [כתוב]: ולכל המורא הגדול. שהעבודה היא מצד הגוף, היא עבודה בודאי, [וזה] מורא. שהנשמה, היא כבוד. אבל מהגוף – מורא, ביראה תלוי. ועבודה שמצד הנשמה [היא] התורה, היא ההשגה שמשגת הנשמה בשרשה להתענג בו. וזה סוד: רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל לפיכך (וגו') [הרבה להם תורה ומצוות] (מפאת כבוד). כמה שיהיו מרבים דברי תורה, יהיו דברים אלו נמצאים במדרגות העליונות [בדן] שהנשמה תתענג בהם. והגוף הוא עבד. ומלאכי עליון, הם [בבחינת] עבדים מצד החיצוניות. וזה סוד: עבד עברי (שמות כא,ב). אבל הגוף, הוא עבד פנעני, בגלל יצר הרע שנמצא בו. ולגביו [כתוב]: לעלם בהם תעבדו (ויקרא כה,מו), שפך צריך להיות הגוף [משעבד] תחת הנשמה. ומי שמשאיר הגוף לשלוט על הנשמה, נאמר בו: תחת עבד פי ימלך (משלי לב,ב). עבדים משלו בנו (איכה ה,ח). ונאמר בו: מפנק מנער עבדו (משלי כמבא). פגון מפוישת, שאמר: עבדי רמני (שמואל ב יט,כו), שעבד זה

נשמתא סלקת צריכין למסגד קמה, ואיהי אעלת לגו בכל אתר ולית דימחי בידה. ורזא דא ולכל היד החזקה.

ומסטרך דגופא - ולכל המורא הגדול. דפלחנא מסטרך דגופא איהי פלחנא ודאי מורא. דנשמתא איהי כבוד. אבל מגופא מורא בדחילו תליא. ופלחנא דמסטרך דנשמתא אורייתא איהי השגה דמשגת נשמתא בשרשה לאתענגא בה. ורזא דא רצה הקדוש ברוך הוא לזכות את ישראל לפיכך וכו'. דכל כמה דאסגיאו מלין באורייתא, מלין אשתכחו דרגין עלאין לנשמתא לאתענגא בהו. וגופא איהו עבד. ומלאכי עלאי אנון עבדין מסטרך דלבר, ורזא דא עבד עברי. אבל גופא עבד פנעני בגין יצר הרע דקאים בה. ובה לעלם בהם תעבדו (ויקרא כה, מו) דהכי אצטריך למחוי גופא תחות נשמתא. ומאן דשבק לגופא לשלטאה על נשמתא אתמר בה תחת עבד פי ימלך (משלי ל, כב). עבדים משלו בנו (איכה ה, ח). ואתמר בה: מפנק מנער עבדו (משלי כט, כא) פגון מפוישת דאמר עבדי רמני (שמואל ב יט, כז) דעבד דא מריד עלה וגרים לה דלא

4. עי' דעת תבונות עמ' נה: "אך הדרך אשר בו תוכל הנשמה לזכך את גופה, הלוא הוא במעשה המצוות וקיום התורה כי נר מצוה ותורה אור. וכל מה שהיא מרבה לקנות תורה ומצוות, מרבה זיכוך לגוף ההוא, וזכות לעצמה שהיא מקיימת רצון קונה... הנה זה הזיכוך הוא עיקר הפעולה אשר לנשמה בעולם הזה".

5. עי' ק"ח פתח ד עמ' יג: "שכר המצוות הוא רק לעוה"ב, והוא רק מה שהנשמות משיגות את שרשם".

מֵרַד בָּהּ [בְּנִשְׁמָה], וְגַרְם לָהּ שְׁלֹא
 לְהִתְקַשֵּׁר בְּמִלְדָּה [הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא].
 [וְעַל זֶה] דְּוֹר אָמַר: גַּם אִישׁ שְׁלוֹמִי
 [הַגּוֹרָף] אֲשֶׁר בְּטַחְתִּי בּוֹ (תְּהִלִּים מֵא, י),
 שֶׁהוּא יָכוֹל לְהִזְמִין עֲנַג לְנִשְׁמָה [עַל יְדֵי
 עֲשִׂיַת הַמְצוּוֹת]. אוֹכֵל לֶחֱמִי (שֵׁם, שֵׁם)
 בְּוִדְאִי. הַגְדִּיל עָלַי עֵקֶב (שֵׁם) – גְּדַל לֹא
 נֶאֱמַר, אֶלָּא הַגְדִּיל, [דְּהִינּוּ הַגּוֹרָף] חִזַּק
 אוֹתָם שְׁקִימִים בְּעֵקֶב [הַס"א וְהַעֲרַב
 רַב]. עַל אוֹתוֹ זְמַן [כְּתוּב]: נֵר רְשָׁעִים
 יִדְעֶךָ (מְשָׁלִי כֹד, כ) – זֶה הַנִּשְׁמָה שְׁאִינָה
 שׁוֹלֵטָת, וְנִמְצָאת תַּחַת שְׁלֹטוֹן הַגּוֹרָף.
 אֲבָל בְּזִמְן שֶׁהַגּוֹרָף נִשְׁבֵּר לִפְנֵי הַנִּשְׁמָה,
 נֶאֱמַר בָּהּ: לְהַחְיֹת רוּחַ שְׁפָלִים וְגו' (ישעיה נז, טו).

לְאַתְקִשְׁרָא בְּמִלְכָּא. וְדוֹד אָמַר (תהלים
 מא, י) גַּם אִישׁ שְׁלוֹמִי אֲשֶׁר בְּטַחְתִּי בּוֹ,
 דְּאִיהוּ יָכוֹל לְאַזְדַּמְנָא עֲנוּגָא לְנִשְׁמָתָא.
 אוֹכֵל לֶחֱמִי וְדֹאִי. הַגְדִּיל עָלַי עֵקֶב, גְּדַל
 לֹא כְּתִיב אֶלָּא הַגְדִּיל, דְּאַתְקִיף לְאַנּוּן
 דְּקִימִין בְּעֵקֶב. בְּהִהוּא זְמַנָּא נֵר רְשָׁעִים
 יִדְעֶךָ (משלי כד, כ) דָּא דָּא נִשְׁמָתָא דְלֹא
 שְׁלֵטָא וְקִנְמַת תַּחוּת גּוֹפָא. אֲבָל בְּזִמְנָא
 דְּגּוֹפָא אֲתַבֵּר קָמִי נִשְׁמָתָא, אֲתַמַּר בָּהּ:
 לְהַחְיֹת רוּחַ שְׁפָלִים וְכו' (ישעיה נז, טו).

וּבְמִתְּנַן תּוֹרָה הַנִּשְׁמָה תִּקְנָה בְּיִשְׂרָאֵל,
 אוֹלָם גַּם הַגּוֹרָף תִּקֵּן יַחַד אֲתָתָה. שְׁהִרִי
 בְּמִצְרַיִם כָּל הָרַע שְׁבִגּוּפִים אֱלוֹ נִשְׁבֵּר,
 וּבְמִתְּנַן תּוֹרָה נִפְרַד מֵהֶם. [אז] נֶאֱמַר
 עֲלֵיהֶם: יִשְׂרָאֵל שְׁעַמְדוּ עַל הַר סִינִי
 פְּסָקָה זְהֻמָּתִי (שְׁבַת קְמוּא; ע"ז כב, ב). אִז
 [כְּתוּב]: חֲרוּת עַל הַלְחַת (שְׁמוֹת לִב, טז),
 [אֵל תִּקְרָא חֲרוּת אֶלָּא] חֲרוּתִי (אֲבוֹת
 ו, ב). וְאֵלּוּלָא שְׁחֻטָּאוֹ בְּעַגְלָה, חֲרוּת הַיְהוּדָה
 לְהֵם מִמֶּשׁ [מִמְלֵאדָּה הַמּוֹת]. כִּיּוֹן
 שְׁחֻטָּאוֹ, חֲרוּת הַיְהוּדָה. וְעַם כָּל זֹאת,
 לֹא כְּבַתְחִלָּה? וּבִשְׁעָה שֶׁבֵּן אָדָם מֵת,

וּבְמִתְּנַן תּוֹרָה אֲתַתְּקַנַּת נִשְׁמָתָא בְּיִשְׂרָאֵל,
 אֲבָל גּוֹפָא נְמִי אֲתַתְּקֵן בְּהִדְהָ. דְּהִיא
 בְּמִצְרַיִם אֲתַבֵּר מֵאַנּוּן גּוֹפִין כָּל רַע.
 וּבְמִתְּנַן תּוֹרָה אֲתַפְרֵשׁ מִנִּיהוּ וְאֲתַמַּר
 בָּהּ: יִשְׂרָאֵל שְׁעַמְדוּ עַל הַר סִינִי פְּסָקָה
 זְהֻמָּתִן (שְׁבַת קְמוּ). כְּדִין חֲרוּת עַל
 הַלְחַת (שְׁמוֹת לִב, טז) חֲרוּת (תִּיקוּ"ז תי'
 נ"ו דף צא.). וְאִי לֹא חֲאָבוּ בְּעַגְלָה, חֲרוּת
 הַיְהוּדָה לְהוּ מִמֶּשׁ. כִּיּוֹן דְּחֲאָבוּ תְּבַת זְהֻמָּא,
 וְעַם כָּל דָּא לֹא כְּבַתְחִלָּתָא. וּבִשְׁעָתָא
 דְּכַר-נִשׁ מֵיַת, נִשְׁמָתָא אֲסַתְּלַקַּת מִגּוֹפָא

6. והוא מאלף השביעי, עיין כללים ראשונים עמ' רנד - רנה.

7. עי' זהר ח"ב, בא, ושם מתן תורה דומה למקוה שטבלו בו ישראל.

8. עי' זהר בשלח מה, ע"ב; שם תצוה פגג, ע"א; שם ויקהל ו, ע"ב; שם קרח קעו, ע"א; ת"ז, תי' נו, צא.

9. שאין להם זוהמה כמו בני נח, עי' ע"ז כב, ע"ב.

וְהַשְׁמָה מִסְתַּלְקֶת מִגּוֹפּוֹ, וּמִרְיֵן אַחֲרָיו
בָּאִים וְשׁוֹרִים עָלָיו, וּמִטְמָאִים אוֹתוֹ, עַד
שְׁמֵת־עַפְלָר [כַּל הַגּוֹרֵף] בְּתוֹךְ הָעֶפֶר
וְנִטְהָר.¹⁰ אִזּוּ יִקּוּמוּ לְעֵתִיד לְבוֹא, הַגּוֹרֵף
וְהַשְׁמָה, הַכֹּל בְּקִדְשָׁה, בְּתַקּוּן שְׁלֵם
כְּמוֹ שְׂרָאוֹי.

וְהָנָה אֱלֹהֵיו נְבִיאָה מְהִימָנָא אֶתִי
פְתַח וְאָמַר, ר' ר' בְּתִיב יִתְמוּ חֲטָאִים מִן
הָאָרֶץ (תְּהִלִּים קד, לה) (זַה)
לְעֵתִיד לְבוֹא, שְׁנַאֲמַר בּוֹ: בְּלַע הַמּוֹת
לְנֶצַח (יִשְׁעִיָּה כה, ח). וְזֶה מִ"ת שְׁחֹר ת"ם
[מִלְשׁוֹן נִגְמַר, שְׁתַּגְמַר זַחְמָתָן]. שְׁכַל זְמַן
שְׁהַפְטָרָא אַחֲרָא מִתְּפִשְׁשֵׁת בְּעוֹלָם, מוֹת
מְצוּי בְּעוֹלָם. כִּיּוֹן שְׁהִיא עוֹבְרַת
וּמִסְתַּלְקַת, אִזּוּ הַמּוֹת לֹא מְצוּי. לְפִיכֵךְ:
בְּלַע הַמּוֹת, מְצַד שֵׁל מוֹת בְּוֹדָא, שְׁחֹר
תָּם. וְעַל דְּרָךְ זֶה [פְּתוּב]: בְּמִדְבַר הַזֶּה
יִתְמוּ וְשֵׁם יְמוֹתוֹ (בְּמִדְבַר יד, לה). שְׁהֲרִי
שֵׁם [בְּמִדְבַר] הַזֶּה מִאֲחֵרָה לְעַבּוֹד
מִהֶם, לְפִיכֵךְ: יִתְמוּ. אֲבָל בְּכָל זֹאת:
וְשֵׁם יְמוֹתוֹ, עַד שְׁתַּעֲבַר הַזֶּה מִאֲחֵרָה הַזֹּאת.
וְעַל הַסּוּד הַזֶּה פְּתוּב: וְגַם יְד יְהוָה
הַיְתֵה וְגו' עַד תָּמָם (דְּבָרִים ב, טו) עַד
שְׁחֹר מִ"ת לְת"ם. וּבְאוֹתוֹ זְמַן: יִתְמוּ
חֲטָאִים מִן הָאָרֶץ, וְאִזּוּ: וְרִשְׁעִים עוֹד
אֵינָם (תְּהִלִּים קד, שָׁם).

וְעוֹד: יִתְמוּ חֲטָאִים - אֵלּוּ עַרְב רַב.
שְׁבָכַל דּוֹר נִמְצָא מִהֶם, וּמִסְתַּלְקִים מִתּוֹךְ
הָעַם הַקְּדוֹשׁ. שְׁהֲרִי בְּתַחֲלָה לֹא יָכִילוּ
יִשְׂרָאֵל לְאַתְדַּפְּאָה מִנִּיהוּ בְּזִמְנָא

וּסְטְרִין אַחֲרָיו אַתְּיָן וְשְׂרִין עֲלֵה
וּמִסְאָבִין לֵה, עַד דְּאַתְעַפְלַת גּוֹ עֶפְרָא
וְאַתְדַּפֵּי. כְּדִין יִקּוּמוּן לְזִמְנָא דְאֶתִי גּוֹפָא
וְנִשְׁמַתָּא כֹּלָא בְּקוֹדֶשָׁא בְּתַקּוּנָא שְׁלֵם
בְּדַקָּא יְאוֹת.

וְהָא אֱלֹהֵיו נְבִיאָה מְהִימָנָא אֶתִי
פְתַח וְאָמַר, ר' ר' בְּתִיב יִתְמוּ חֲטָאִים מִן
הָאָרֶץ (תְּהִלִּים קד, לה) (לֵה) לְזִמְנָא דְאֶתִי
דְאַתְמַר בֵּיה: בְּלַע הַמּוֹת לְנֶצַח (יִשְׁעִיָּה
כה, ח) וְדָא מֵת דְאַתְהִדֵּר תָּם. דְעַד
דְּסִטְרָא אַחֲרָא אַתְפִּשְׁשֵׁת בְּעִלְמָא מוֹתָא
אַשְׁתַּפְּחַת בְּעִלְמָא. כִּיּוֹן דְהִיא אַתְעַבַּר
וְאַסְתַּלַּק, כְּדִין מוֹתָא לֹא אַשְׁתַּפְּחַת. בְּגִין
כֵּךְ בְּלַע הַמּוֹת מִסְטְרָא דְמוֹת וְדָאִי
דְאַתְהִדֵּר תָּם. כְּגוֹנָא דָּא בְּמִדְבַר הַזֶּה
יִתְמוּ וְשֵׁם יְמוֹתוֹ (בְּמִדְבַר יד, לה). דְהָא
תַּמָּן אַצְטְרִין לְאַתְעַבְרָא זַחְמָא דְלַהוֹן,
בְּגִין כֵּךְ יִתְמוּ. אֲבָל בְּגִין כֵּךְ וְשֵׁם יְמוֹתוֹ,
עַד דְאַסְתַּלַּק זַחְמָא דָּא. וְעַל רְזָא [דָּא]
כְּתִיב: וְגַם יְד ה' הַיְתֵה וְכו' עַד תָּמָם
(דְּבָרִים ב, טו) עַד דְאַתְהִדֵּר מֵת תָּם.
וּבְהַהוּא זְמַנָּא יִתְמוּ חֲטָאִים מִן הָאָרֶץ,
כְּדִין וְרִשְׁעִים עוֹד אֵינָם.

וְעוֹד, יִתְמוּ חֲטָאִים אֵלּוּ עַרְב רַב, דְּבָכַל
דְרָא אַשְׁכַּחַן מִנִּיהוּ, וּמִתְעַבְרָן מִגּוֹ עִמָּא
קְדִישָׁא. דְהָא בְּקְדִמִיתָא לֹא יָכִילוּ
יִשְׂרָאֵל לְאַתְדַּפְּאָה מִנִּיהוּ בְּזִמְנָא

10. עי' דרך ה' א, ג, ט; דעת תבונות עמ' נג.

אֲבָל נִמְהָרִים כִּד מַהֵם מְעַט מְעַט כָּכֵל
דּוֹר. וְעַלֵּיהֶם [הַעֲרַב רַב] כְּתוּב: וַיִּזְוּם
פְּקָדֵי וּפְקָדֵי עֲלֵיהֶם חֲטָאתָם (שְׁמוֹת
לֵב, לֵד). שֶׁהַעֲרַב רַב נִרְמָו לְיִשְׂרָאֵל לְעִבּוֹד
אֶת הָעַגְל, וְהֵם נִזְמָלִים הַעֲנֵשׁ שְׁלָחֵם
כָּכֵל דּוֹר, וּמַעֲבָרִים מִתּוֹךְ הָעַם הַקְּדוֹשׁ.

וְאִם תֹּאמַר, מִהוּ בְיוֹם פְּקָדֵי? [דְּהִינּוּ,
אִיזָה חֲשׁוֹבֵן יֵשׁ כְּאֵן], אֵלָּא בֵּא וְרָאָה,
כָּל דּוֹר הַדּוֹרָן [וְנִרְאָה] לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ קָדָם
שְׂיִבּוֹא לְעוֹלָם, דְּהִינּוּ כְּמוֹ שֶׁפָּרְשׁוּ
[חז"ל]: דּוֹר דּוֹר וְחֲכָמָיו דּוֹר דּוֹר
וְדוֹרָשׁוּ (פְּנִיחֵרִין לֵח ע"ב). כִּינּוּ שְׁנִינְמַר
הַדּוֹר, הַקְּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא חוֹזֵר וּמְקַבֵּל
אוֹתוֹ כְּחֲשׁוֹבֵן בְּנִדְאֵי. בְּאוֹתוֹ זְמַן, מַעֲבִיר
מֵאוֹתוֹ דּוֹר אוֹתָם הַעֲרַב רַב שֶׁהַתְּעַרְבוּ
בּוֹ. לְפִיכֵד: בְּיוֹם פְּקָדֵי וּפְקָדֵי וְגו'
(שָׁם, שָׁם). שְׁהַרִי [עִבּוֹר] כִּד פִּזֵּר אוֹתָם
הַקְּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא כָּכֵל דּוֹר, [כְּרִי'
לְהַעֲבִיר אוֹתָם.

וְעַל סוּד זֶה כְּתוּב: וַיִּנְיַעַם כְּמִדְבָּר
וְגו' עַד תֵּם כָּל הַדּוֹר (כְּמִדְבָּר לֵב, יג).
וְדָבָר זֶה נַעֲשֶׂה בְּזִמְנוֹ, וְחוֹזֵר [גַּם כֵּן]
לְעִתִּיד לָבוֹא. שְׁהַרִי כְּמִדְבָּר - זֶה
הַסְּמָרָא אַחֲרָא,¹² בְּגִלּוֹת הַנִּיעַ [הַנְּגִלָּה
הַקְּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא] אֶת יִשְׂרָאֵל עַד
שְׂסִימֵתִים הַדּוֹר שֶׁל הַעֲרַב רַב. שְׁנִנְמַר
עֲלֵיהֶם: קָשִׁים גָּרִים לְיִשְׂרָאֵל כְּסַפְחַת
(קְדוּשִׁין ע"ב; יְבָמוֹת מו, ע"ב). הֵם

חֲדָא, וְאֶת־דְּכִינּוּן הַכִּי זַעִיר כָּכֵל דְּרָא.
עֲלֵיהוּ כְּתוּב: וַבְּיוֹם פְּקָדֵי וּפְקָדֵי
עֲלֵיהֶם חֲטָאתָם (שְׁמוֹת לֵב, לֵד). דְּעַרְב רַב
אֲנוּן דְּגָרְמוֹ לְיִשְׂרָאֵל לְמַעֲבַד עַגְלָא,
וְאֲנוּן נְטָלִין עוֹנֵשׂא דְלַהוּן כָּכֵל דְּרָא,
וְאֶת־עַבְרָן מַגּוֹ עֲמָא קְדִישָׁא.

וְאִי תִימָא מֵאִי בְיוֹם פְּקָדֵי. אֵלָּא תָא
חַזִּי, כָּל דְּרָא אֲזַדְמֵן קָמֵי מְלָכָא עַד לָא
יִיתֵי לְעֵלְמָא. וְהִינּוּ דְאוּקְמוּהָ (סְנַהֲדִרִין
לֵח:) דּוֹר דּוֹר וְחֲכָמָיו דּוֹר דּוֹר וְדוֹרָשׁוּ.
כִּינּוּ דְאֶשְׁתָּלִים דְּרָא, תָּב קוּדְשָׁא כְּרִיף
הוּא וְקַבִּיל לָהּ כְּחֲשׁוֹבֵן וְדֵאֵי. כִּהֵהוּא
זְמַנָּא אַעֲבַר מִהֵהוּא דְרָא אֲנוּן עַרְב רַב
דְּאֶתְעַרְיָבוּ בֵּהּ. בְּגִין כִּד בְּיוֹם פְּקָדֵי
וּפְקָדֵי וְכוּ'. דְּהָא הַכִּי כְּדֵר לוֹן קוּדְשָׁא
כְּרִיף הוּא כָּכֵל דְרָא לְאֶעֱבָרָא לוֹן.

וְעַל רְזָא דָא כְּתוּב וַיִּנְיַעַם כְּמִדְבָּר וְכוּ'
עַד תֵּם כָּל הַדּוֹר (כְּמִדְבָּר לֵב, יג). וּמְלָה
סְלַקַת לְזִמְנָה, וְסְלַקַת לְזִמְנָא דְאֶתִי.
דְּהָא כְּמִדְבָּרָא דָא סְטְרָא אַחֲרָא בְּגִלּוֹתָא
אַנַע לוֹן לְיִשְׂרָאֵל עַד דִּישְׁתָּלִים דְּרָא
דְּעַרְב רַב, דְּאֶתְמַר כִּהוּ: קָשִׁים גָּרִים
לְיִשְׂרָאֵל כְּסַפְחַת (יְבָמוֹת מו:) אֵלִין גָּרִים
דְּגִיר לוֹן מִשָּׁה וְגָרְמוֹ כָּל הָאֵי בִישָׁא

11. עי' זהר כי תשא ח"ב קצא ע"ב; זהר משפטים קיד, ע"א; שם ויקהל קצה, ע"א; ת"ז, תי' יט, מב, ע"א.

12. עי' זהר תרומה קנז, סע"א; שם דברים כי תצא רעו, ע"ב.

גֵּרִים שְׁגִיר מוֹשֶׁה,¹³ וְגִרְמוּ כָּל הָרַע הַזֶּה לְיִשְׂרָאֵל. וְלַעֲתִיד לְבֹא: יִתְמוּ חַטָּאִים - אֵלוּ הָעֶרֶב רַב. בְּאוֹתוֹ הַזֶּמֶן: אִין מְקַבְּלִים גֵּרִים לְיָמֹת הַמְּשִׁיחַ (יְבֻמוֹת כּד, ע"ב),¹⁴ אֶלָּא גֵּרִים גֵּרֻרִים הֵם, לְקַבֵּל הַמְּרוֹת הָעֲלוּיָנָה,¹⁵ וְלֹא לְהַתְּעַרֵב בְּתוֹךְ הַכֹּהֲלֵי הַקְּדוֹשׁ.

וְעַרְב רַב בְּגִינְיָהּ בְּשָׂרָא לֹא אֲתַתְּקִין בְּגִלוּתָא. דְּאֲנֹן אָמְרוּ מִי יֵאָכְלֵנוּ בְּשָׂרָא (במדבר יא, ד) בְּשָׂרָא סוּמְקָא מְסֻטְרָא דְּדִינָא דְּתַמְזֵן תְּקַפָּא דְּמִסְאָבוּתָא, וְאֲנֹן תְּאִיבוּ לֵהּ. וּבְשָׂרָא דָּא אֱלֹהִים, דְּבְגִינְיָהּ אָמְרוּ קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים (שמות לב, א). שְׁתַּחֲלֵק שְׁלַ יִשְׂרָאֵל הוּא הוֹי"ה הַקְּדוֹשֶׁת, [כְּמוֹן] שְׁכַתּוּב: כִּי חֵלֵק יְהוָה עִמּוֹ (דְּבָרִים לב, ט). [אֶבְל] הֵם [הָעֶרֶב רַב אֹמְרִים]: קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים. וְזֶה [סוּד] עֵג"ל, אֱלֹהִים וְט"ו [וְחַמֵּשׁ עֶשְׂרֵה] אוֹתִיּוֹת [שֶׁל אֱלֹהִים בְּרַבּוּעַ], בְּאִפְּן זֶה, א' א"ל א"ה אלה"י אלה"ים¹⁷, וְשְׁנֵי סוּדוֹת שְׁלֵהֶם [הַשֵּׁם וְרַבּוּעוֹ, כְּמִנּוּן] עֵג"ל בּוּדָאִי. וּבְגִלְל [הָעֶרֶב רַב] נֶאֱמַר עַל יִשְׂרָאֵל: חֲשׂוּ מִשְׁחֹר תְּאָרָם (איכה ד, ח). שְׁבַגְלָל שְׁבֹאוֹתוֹ הַבְּשָׂר הַתְּחִזְקָה הַסְּטָרָא אַחְרָא, הַצְּרֻף [הַבְּשָׂר שֶׁל יִשְׂרָאֵל]

לְיִשְׂרָאֵל. וְלִזְמַנָּא דְּאֲתִי יִתְמוּ חַטָּאִים אֲלִין עַרְב רַב. בְּהָהוּא זְמַנָּא אִין מְקַבְּלִין גֵּרִים לְיָמֹת הַמְּשִׁיחַ (יבמות כד:), אֶלָּא גֵּרִים גֵּרֻרִים הֵם לְקַבְּלָא עֲלֵיהוּ מְרוֹתָא עֲלָאָה, וְלֹא לְאֲתַעְרְבָא בְּגוּ פְּלָלָא קְדִישָׁא.

וְעַרְב רַב בְּגִינְיָהּ בְּשָׂרָא לֹא אֲתַתְּקִין בְּגִלוּתָא. דְּאֲנֹן אָמְרוּ מִי יֵאָכְלֵנוּ בְּשָׂרָא (במדבר יא, ד) בְּשָׂרָא סוּמְקָא מְסֻטְרָא דְּדִינָא דְּתַמְזֵן תְּקַפָּא דְּמִסְאָבוּתָא, וְאֲנֹן תְּאִיבוּ לֵהּ. וּבְשָׂרָא דָּא אֱלֹהִים, דְּבְגִינְיָהּ אָמְרוּ קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים (שמות לב, א). דְּחוּלְקָא דְּיִשְׂרָאֵל הוֹי"ה קְדִישָׁא, דְּכַתִּיב כִּי חֵלֵק ה' עִמּוֹ (דברים לב, ט). וְאֲנֹן קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים. וְדָא עֵג"ל, אֱלֹהִים וְט"ו אֲתוֹן פְּגוּנָא דָּא א' א"ל א"ה אלה"י אלה"ים וְתִרִין רְזִין דְּלְהוֹן, דָּא עֵגַל וְדָאִי. וּבְגִינְיָהּ אֲתַמַּר בְּיִשְׂרָאֵל חֲשׂוּ מִשְׁחֹר תְּאָרָם (איכה ד, ח). דְּבְגִין דְּבְהָהוּא בְּשָׂרָא אֲתַתְּקֵה סְטָרָא

13. זהר כי תשא ח"ב, קצא, ע"א.
 14. ע"י יבמות כד, ע"ב ר' עבודה זרה ג, ע"ב; זהר בראשית כו, ע"א; משפטים קכ, ע"ב; שם קדושים פב, ע"ב; ת"ז ת"י טו, ל, ע"ב; ת"י יח, לו, ע"ב; ת"י סט, קיד, ע"ב.
 15. ע"י ע"ז כד, ע"א.
 16. ע"י אדיר במרום ח"ב, עמ' מ: "זוה גרם שבהתנהגו תחת הכינוי הזה, [האדם הראשון] סבל כמה יסורין, שבחינת בשר נעשה לו שבר, והוא בסוד אלוקים".
 17. ט"ו אותיות, עם מנין אלה"ם = 86, עולים מאה ואחד.

לְהַחֲמֵט. וְאֵלֹהִים הֵם הַהוֹלְכִים אַחַר
הַנְּאוֹת הָעוֹלָם, צַד הַבָּשָׂר, וְעוֹזְבִים אֶת
הַתּוֹרָה.¹⁸

אָחֵרָא, אֶצְטְרִיף לְאַתְגְּרָעָא. וְאֵלִין אַנּוּן
דְּאֵזְלִין בְּתַר הַנְּאִין דְּעֵלְמָא, סְטְרָא
דְּבָשָׂר, וְשִׁבְקִין לָהּ לְאוֹרֵיתָא.

וְלִזְמַנָּא דְּאֵתִי יִתְמוּ חֲטָאִים מִן הָאָרְץ.
אָז: וְרָאוּ כָּל בָּשָׂר יַחְדָּו¹⁹ (יִשְׁעִיה מ'ה).
שְׁהֲרִי בְּיָמֵן הַהוּא: וְהִיָּה אוֹר הַלְּבָנָה
כְּאוֹר הַחֲמָה (שָׁם ל'כו). וְהוּא לְמַעְלָה
[בְּזוּ"ן] וְהוּא לְמַטָּה [בְּנִשְׁמָה וְגוֹרָף].
וְהַמְשַׁפְּלִים יִזְהָרוּ בְּזַהַר הַרְקִיעַ -
[יִזְהָרוּ] בְּזַהַר קְרוּשׁ זֶה, שְׁהַבָּשָׂר
[הַגּוֹרָף] יֵשׁוּב לְהַתְקַדֵּשׁ בְּקַדְשָׁה עֲלִיּוֹנָה,
וְלִהְיֹר כְּמוֹ הַנִּשְׁמָה²⁰ בְּיָדָאִי.

וְלִזְמַנָּא דְּאֵתִי יִתְמוּ חֲטָאִים מִן הָאָרְץ.
בְּדִין וְרָאוּ כָּל בָּשָׂר יַחְדָּו (יִשְׁעִיה מ'ה).
דְּהָא בְּהַהוּא זְמַנָּא וְהִיָּה אוֹר הַלְּבָנָה
כְּאוֹר הַחֲמָה (שָׁם ל'כו), וְאִיהוּ לְעֵלְא
וְאִיהוּ לְתַתָּא. וְהַמְשַׁפְּלִים יִזְהָרוּ בְּזַהַר
הַרְקִיעַ, בְּהַאי זַהַר קְדִישָׁא דְּבָשָׂרָא יְתוּב
לְאַתְקַדְשָׁא בְּקַדְשָׁתָא עֲלָאָה וְלְאַנְהָרָא
בְּגוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא וְדָאִי.

18. שהם גם כן נקראים ערב רב, עי' זהר לך ח"א, פט, ע"ב.

19. היות שהבשר נתקן אז הם רואים; עי' מאמר הגאולה עמ' צג; לקמן תי' סא.

20. עיין בכללים ראשונים רנג: "והיה [הגוף] כרוך בה [בנשמה] לגמרי להאיר באורה". אמנם עיין בדע"ת סז - סח שתמיד יהיה "הפרש מעט בינו ובין הנשמה". וכאן מונחת אבן יסוד בכל תורת הרמח"ל ובפרט בזוהר תינינא ובתיקונים חדשים דהיינו שעיקר כל עבודתנו: תיקון הגוף - הבשר - החיצוניות!!
שהיא באמת העבודה היותר קשה: לקדש את החומר! וכן "להפנות אליך כל רשעי ארץ!!" מכיון שתיקון זה, הוא המורה באמת על גילוי יחודו יתברך [בסוד חזרת הרע לטוב, שאין הנראה הופכו [הגוף-החומר-הרע] - זולתו!!]

תקוּן עֲשָׂרִים וְתִשְׁעָה

פקידה וזכירה

וּלְכָל הַיָּד הַחֲזָקָה דְּבִזְמַנָּא דְּמִטָּאָת שְׂכִינְתָּא לְתַתָּא גּוּ קְלִיפִין, אֲתָמַר בֵּה: לְקַצְבֵי הָרִים יִרְדְּתִי הָאֲרָץ בְּרַחֲמֵיהּ בְּעַדֵי לְעוֹלָם (יונה ב, ז), דָּא לִילִית חֵיבְתָא דַּחְשִׁיבַת לְאַתְתַּקְפָּא עַל שְׂכִינְתָּא דְלֹא תִיֶסַק מִתְפָּן. אָבַל וַתַּעַל מִשְׁחַת חַיִּי. אִימְתִי. אֵלָּא ה' אֱלֹהֵי, בְּזִמְנָא דְאַתְחַבְרוּ בְּחַד יְהו"ה אֱלֹהִים שְׁמָא שְׁלִים. דְּבַהּ הוּא זְמַנָּא אֲתָמַר בֵּה: מְקִימֵי מַעְפָּר דָּל (תהלים קיג, ז) וְדָא יִד"ךְ מְסֻטְרָא דְאִמָּא וְכוּ' וְדָא פְּקִידָה, וּלְכָל הַיָּד הַחֲזָקָה. וְדָא יִד"ךְ מִשְׁד"י. בֵּה הַתְּנַעֲרֵי מַעְפָּר (ישעיה נב, ב). לְבַתֵּר תְּפָן לְתַתָּא קִימְתָּ, עַד דְּאַשְׁתְּלִימַת בְּשְׁלִימוּ בְּדָקָא הִיא [עֲדִיין] נְמִצָּאָת שָׁם לְמַטָּה [בְּמָקוֹם

וּלְכָל תֵּיִד הַחֲזָקָה - שְׂבֻזְמֵן שְׂמִינְעָה הַשְּׂכִינָה לְמַטָּה לְתוֹךְ הַקְּלִפּוֹת, נְאֻמַר לְגַבִּיהָ: לְקַצְבֵי הָרִים יִרְדְּתִי הָאֲרָץ בְּרַחֲמֵיהּ בְּעַדֵי לְעוֹלָם (יונה ב, ז), דָּא לִילִית חֵיבְתָא דַּחְשִׁיבַת לְאַתְתַּקְפָּא עַל שְׂכִינְתָּא דְלֹא תִיֶסַק מִתְפָּן. אָבַל וַתַּעַל מִשְׁחַת חַיִּי. אִימְתִי. אֵלָּא ה' אֱלֹהֵי, בְּזִמְנָא דְאַתְחַבְרוּ בְּחַד יְהו"ה אֱלֹהִים שְׁמָא שְׁלִים. דְּבַהּ הוּא זְמַנָּא אֲתָמַר בֵּה: מְקִימֵי מַעְפָּר דָּל (תהלים קיג, ז) וְדָא יִד"ךְ מְסֻטְרָא דְאִמָּא וְכוּ' וְדָא פְּקִידָה, וּלְכָל הַיָּד הַחֲזָקָה. וְדָא יִד"ךְ מִשְׁד"י. בֵּה הַתְּנַעֲרֵי מַעְפָּר (ישעיה נב, ב). לְבַתֵּר תְּפָן לְתַתָּא קִימְתָּ, עַד דְּאַשְׁתְּלִימַת בְּשְׁלִימוּ בְּדָקָא

1. עי' גנזי רמח"ל עמ' צב: "הלא ודאי אין הארתה בזמן היותה למעלה כהארתה בהיותה בתוך הקליפות, כי היא צריכה להיות בבחינה זו שתוכל להציל את הראוי להנצל המתחזק בתוכה, אך בסוד הסתר. ושאעפ"כ לא תפעול בדרך שתברוח הקליפות. אלא שתתן להם מקום".
2. עי' זהר פנחס ח"ג, רכג, ע"א.
3. עי' מאמר הגאולה בהתחלה בד"ה: "ודע, דפקידה היא תחילת הארה, וזכירה היא שלימות הארה"; בזמן הפקידה עדיין עם ישראל לא יצא לגמרי מהגלות, עיי"ש עמ' נו: "[בזמן הפקידה] וקמה השכינה מן העפר הזה, והיא מתחזקת בעצמה, אע"פ שהיא בין הקליפות. כי עדיין לא יצאה, אבל אינה כבראשונה משפלת עצמה ומתבוססת כביכול בצערה, כי עתה לקחה אור הממלכה ולא חסר ממנה רק הגליון, להראות את כל העמים ואת כל השרים את ממשלתה שתראה בעת הזכירה ב"ב"; רזין גניזין עמ' רלו, רלז.
4. שהפקידה היא ביסוד, והיא ההתעוררות הראשונה בגאולה; ראה מ' הגאולה עמ' נד: "וכן כתוב: התנערי מעפר קומי שבי ירושלים - זוהי הפקידה, שם עמ' נה: "ותדע שהפקידה על ידי היסוד... וגילוי הזכירה ע"י התפארת".

הקלפות], עד שמגיעה לשלימות פראוי. ואז: מאשפת ירים אביון (תהלים שם, שם) - זו זכירה. [שכנגדה] ולכל המורא הגדול בזמן שכתוב בו: ויראו גוים את שם יהוה (שם קב, טז).

יאות. פדין מאשפת ירים אביון (תהלים קיג, ז) דא זכירה. ולכל המורא הגדול, בזמנא דכתיב בה ויראו גוים את שם ה' (שם קב, טז).

קם אברהם סבא חסידא פתח ואמר, ר' ר' ודאי שכנתא בגלותא אתמר בה: חבי כמעט רגע עד יעבר זעם (ישעיה כו, כ). מאי רזא. אלא דשכינתא מסתתרא בגלותא, ודא י' סתימא דלא אתגליאת. ואתמר בה: אל תראוני שאני שחרהרת (שיר א, ו). אי תימא מאי כמעט רגע. אלא רזא עלאה איהו גו סתימו דמתניתא. תנינן דכלהו יומין פלהו שנין פלהו דרין פלא אתרשים ברזא עלאה קמי מלכא. ואפלו פלהו שעתה פלהו רגעי, פלא רזא עלאה איהו למארי חכמתא. ובכמה ארחין אתפרשת שעתא, דשעתא איהי שכנתא (זוהר ח"א קטז:). וכמה דרגין מתפרשאן בה. אבל תתר"ף דא סדורא דדרגין דקימין לדברא זמנא בסדורא שלים ברזא דעבורא. ואלין חולקין מתפרשאן

קם אברהם תזמן החסיד, פתח ואמר: רבי רבי, בודאי נאמר בשכינה בגלות: חבי כמעט רגע עד יעבר זעם (ישעיה כו, כ). ומהו הסוד? אלא שהשכינה מסתתרת בגלות, וזו י' הסתומה שאינה מתגלית. ונאמר לגביה [בשכינה]: אל תראוני שאני שחרהרת (שיר א, ו). אם תאמר, מהו: כמעט רגע? אלא זה סוד עליון שהוא סתום במשנה. שנינו, שכל הימים, כל השנים וכל הדורות, הכל נרשם בסוד עליון לפני המלך. ואפלו כל השעות וכל הרגעים, הכל הוא סוד עליון לבעלי החכמה. השעה מתחלקת בהרבה דרכים, שהשעה היא השכינה (זהר ח"א קטז, ב), וכמה מדרגות מתחלקות בה. אולם תתר"ף [דהינו אלה ושמונים חלקי השעה] זה הסדור של המדרגות [חלקים] שעומדים להנהיג הזמן בסדור שלם בסוד העבור. ואלו החלקים מתחלקים לרגעים. וכל רגע מתחלק לרע"ג דרגות,

5. עי' זהר אמור ח"ג, צב, ע"א.

6. עי' ת"ז תי כ"א, ג, ע"ב.

7. עי' ת"ז תי' טז, ק, ע"א; שם קא ע"ב; שם תי' ע, קכד, ע"א.

8. אלה ושמונים זה כפל של כ"ד (24) ומ"ה (45), דהיינו כ"ד הם כנגד כ"ד צירופי אדנות (מלכות - ירח) ומ"ה כנגד שם מ"ה (מילוי דאלפין יוד הא ואו הא - ז"א - שמש). וזהו סוד העיבור, חיבור (התאמה) של השמש והירח. ויע' לקמן, תי' לג, בדברי מט"ט, עמ' רל, ד"ה לבתר אתפרשו.

שְׁמַתְחַבְרוֹת אֵלּוּ בְּאֵלּוּ לְהִיּוֹת הַכֹּל
חֲבוּר אֶחָד שְׂאִינוּ מִתְחַלֵּק. וְהִיָּינוּ מִה
שְׂאִמְרוּ חו"ל: בְּמָה [הוּא זְמַן שֶׁל] רְגַע?
בְּמִימְרֵיהָ [דְּהִיָּינוּ הַזְּמַן שֶׁצָּרִיךְ לִזְמַר
אוֹתוֹ] (בְּרֻכּוֹת ז,א), רְגַע – רַע"ג
[חֲלָקִים] בְּוֵדָאֵי.

בֹּא וְרֵא, שְׁמִיּוֹם שֶׁהִתְחִילוּ יִשְׂרָאֵל
לְחַטּוֹא לִפְנֵי רְבוּבָם, הִתְחִילוּ הַיָּמִים
וְהַשְּׁעוֹת לְהַחֲשִׁיד. וְעַם כָּל זֹאת לֹא
נִחַשְׁד [הָאוֹר] וְלֹא נִעְלַם בְּכַח הַרְגֵז עַד
שֶׁיַּעֲלֵם לְגַמְרֵי, אֶלָּא לְרַנֵּע אֶחָד. וְסוּד
זֶה [שֶׁל הַכַּעַס], עוֹמֵד בְּהוֹד שֶׁל
הַשְּׂכִינָה.⁹ וְהוּא רְגַע אֶחָד מִשְׁעָה,
[שֶׁהַשְּׁעָה] הִיא הַשְּׂכִינָה, וְלֹא יוֹתֵר
[מִרְגַּע], דְּאִלְמָלָא הָיָה יוֹתֵר לֹא הָיָה
יְכוּלִים יִשְׂרָאֵל לַעֲמֹד. וְסוּד הַדְּבָר: אֲנִי
יְהוָה לֹא שְׁנִיתִי (מִלְּאֲכִי ג,ו), [שְׁנִיתִי,
מִלְּשׁוֹן שְׁנוֹן, שְׁתֵּי פְעֻמִּים]¹⁰, עַל דֶּרֶךְ
[שֶׁפְּתוּב]: שְׁנוֹ וַיִּשְׁנוּ (מִלְּכִים א יח,לד),
שְׁהָרֵי רְגַע אֶחָד וְלֹא יוֹתֵר הָיָה הַרְגֵז,
וּמִיָּד נִרְגַּע הַרְגֵז. לְפִיכָד: וְאַתֶּם בְּנֵי
יַעֲקֹב לֹא כָלִיתֶם (מִלְּאֲכִי שָׁם) וְעַל זֶה
הַרְגַּע נֹאמַר: כִּי רְגַע בְּאִפּוֹ חַיִּים בְּרִצּוֹנוֹ
(תְּהִלִּים ל,ו). וּמִזֶּה [הַרְגַּע] מִתְחַזְּקִים כָּל
הַזְּמַן, כָּל הַטְּמָאוֹת לְשִׁלוֹם בְּעוֹלָם. וְסוּד
הַדְּבָר: וְעַד אֲרֻגִיעָה לְשׁוֹן שְׁקָר¹¹ (מִשְׁלֵי
יב,יט).

לְרַגְעִין. וְכֹל רְגַעֵא אֶתְפָּרֵשׁ לְרַע"ג דְּרַגִּין
דְּמִתְחַבְרָן אֵלִין בְּאֵלִין לְמַהוּי כְּלָא
חֲבוּרָא חֲדָא דְלֹא מִתְפָּרֵשָׁאן. וְהִיָּינוּ
דְּאוּקְמוּהָ בְּמָה רְגַע בְּמִימְרֵיהָ (בְּרֻכּוֹת ז).
רְגַע רַע"ג וְדָאֵי.

תָּא חֲזִי, דְּמִיּוּמָא דְשָׂאֲרוּ יִשְׂרָאֵל לְמִיחַב
קָמִי מְאָרְיָהוּ, שְׂאֲרוּ יוֹמִין וְשַׁעֲתִין
לְאַתְחַשְׁכָּא. וְעַם כָּל דָּא לֹא אֶתְחַשְׁד
וְלֹא אֶסְתִּים בְּתַקְפָּא דְרַגְזָא סְתִימוּ גְמִיר,
אֶלָּא רְגַעֵא חֲדָא. וְרַזָּא דָּא בְּהוֹד
דְשְׂכִינְתָּא קָאִים, וְאִיהוּ רְגַעֵא חֲדָא
מִשְׁעַתָּא דְאִיהִי שְׂכִינְתָּא וְלֹא יִתִּיר.
דְּאִלְמָלָא יִתִּיר הָיָה, לֹא הָיָה יִשְׂרָאֵל
יְכַלִּין לְמִיָּקָם. וְרַזָּא דְמִלָּה אֲנִי ה' לֹא
שְׁנִיתִי (מִלְּאֲכִי ג, ו) כְּגוֹן שְׁנוֹ וַיִּשְׁנוּ (מ"א
יח, לד), דְּהָא רְגַעֵא חֲדָא וְלֹא יִתִּיר הָיָה
רַגְזָא, וּמִיָּד שְׂכִיף רַגְזָה. בְּגִין כְּדָ וְאַתֶּם
בְּנֵי יַעֲקֹב לֹא כָלִיתֶם. וְדָא רְגַע דְּאַתְמַר
בֵּיה: (תְּהִלִּים ל, ו) כִּי רְגַע בְּאִפּוֹ חַיִּים
בְּרִצּוֹנוֹ. וּמַהֲאִי אֶתְתַּקְּפוּ כָּל הָאִי זְמַנָּא
כְּלָהוּ מְסַאֲבִין לְשִׁלְטָאָה בְּעֵלְמָא. וְרַזָּא
דְּמִלָּה וְעַד אֲרֻגִיעָה לְשׁוֹן שְׁקָר (מִשְׁלֵי יב,
יט).

9. השכינה היא זוה מצד הוד, עי' ת"ז תי' ל"ג, עז, ע"א; תי' סט, קד, ע"ב, ושם: "לכן רגע הכעס הוא בהוד השכינה; עיין תיקון לג; אדיר במרום עמ' רו: "כי באמת רק סוד רגע א' הוא מה שאוחזין הס"א בהוד".

10. שלא שנייתי הרגע להיות שני רגעים.

11. דהיינו שהשקר לא מתארך אלא לרגע אחד, על הזעם והרוגז שמתארך רק רגע אחת, עי' אדיר במרום, שם "על זה אמרו ז"ל: וכמה זעמו "רגעי" (ברכות ז, א). כי באמת רק סוד "רגעי" א' הוא מה שאוחזין הס"א בהוד, וזהו מבואר בסוד הזמן, ואין כאן מקום להאריך. ועל כן אמר הכתוב, ברגע קטן עזבתיך וכו' (ישעיה נד, ז).

בוא וראה, שאפלו רגע זה, לא שלם כלו ברגו. וסוד הדבר: בער"ב יל"ן כבי (תהלים לו) - זו הגלות. אבל ער"ב [זה הגימטריה של] רג"ע חסר אחד, וזה, באחד הוזה שיש יותר [במלה] רגע, שבו תלויה הגאולה. ולבקר רנה (שם, שם) - היות, שאפלו רגע אחד בלו, לא יעבור בחשכה. וסוד הדבר: בעתה אחישנה (ישעיה סכב), וזה האחד שנמל מאותו הרגע [פלומר, בעת הרג"ע אחיש ואקח אחד לגאולה]. ורגע, זה גרע, גרעון של הכל. ועל זה הרגע כתוב: חבי כמעט רגע (ישעיה כוב) כמעט בודאי, שלא פלו, אלא: עד יעבר וזה עב"ר מרג"ע, עד יעבר זעם.

ותא חזי, דאפלו האי רגעא פלה לא אשתלים ברוגזא. ורזא דמלה בערב יל"ן כבי ודא גלותא. אבל ער"ב פציר חד מרגע, ודא חד מרגע דבה אשתכח פרקנא. ולבקר רנה בגין דאפלו רגעא חדא פלה לא יעבר פחשוכא. ורזא דמלה בעתה אחישנה (ישעיה ס, כב) דא חד דאתנטייל מההוא רגע. ורגע דא גרע, גרעונא דכלא. ובהאי רגע פתיב חבי כמעט רגע, כמעט ודאי דלא פלה אלא עד יעבר. ודא עב"ר מרגע, עד יעבר זעם.

בא וראה, שכל זמן שפטרין אחרנין מתחזקים, בודאי השכינה מעלמת עצמה, [כמו שכתוב]: חבי כמעט רגע, וזו ' סתומה. ובזמן שהמלך מתעורר אליה לפקוד אותה [דהיגו, הפקידה], או מתמלאת ' זו, כאפן זה, יו"ד. וזה ידו [אותיות יו"ד], היד החזקה בפקידה. ולגביה [כתוב]: פותח את ידך (תהלים קמה, טז), שי' היא סתומה, וכאשר נעשית כד - יד"ו, היד נפתחת, וכמה אורות וכמה ברכות יוצאים ממנה לכל

ותא חזי, דכל זמנא דסטרין אחרנין מתתקפין ודאי שכינתא אסתימת גרמה, חבי כמעט רגע, ודא י' סתימא. בזמנא דמלכא אתער לגביה לפקדא לה, כדין אתמליאת י', דא כגונא דא יו"ד. ודא ידו היד החזקה בפקידה. ובה פותח את ידך (תהלים קמה, טז) די' סתימא איהי, וכד אתעבידת חבי ידו, יד אתפתחת וכמה נהורין וכמה ברכאן נפקין מנה לכל סטר. דבקדמיתא איהי י' סתימא

והוא סוד, חבי כמעט רגע עד יעבור זעם (ישעיה כו, כ). ועל כן, ועד ארגיעה לשון שקר, כי [נ"א מוסיף, לא] מן הלשון לבד נמשך השקר כנ"ל, אבל לוקח מן השפה התחתונה בחינת רגע א', וכל אותה הרגע מתקיים השקר של הלשון. אבל השפה העליונה היא שפת אמת שלא הגיעה לה אחיזת הס"א, והיא תכון לעד בסוף הכל, כמו שמתקיימת עתה גם כן, אלא שאין שליטתה נראית. והנה בהיותה כוללת כל הפרטים כנ"ל בתיקון אמת, נקראת כך, שפת אמת. גם כן, אלא שאין שליטתה נראית. והנה בהיותה כוללת כל הפרטים כנ"ל בתיקון אמת, נקראת כך, שפת אמת. אבל האמת הוא שצריך ששני השפתים יתקונו, כי סודם זל"ו, בסוד, זכר ונקבה בראם ויקרא שמם אדם (בראשית ה, ב).

עבר. שְׁפַתְחֶלֶה היא י' סְתוּמָה, ומתמלאת מעט מעט, ואחר כך נפתחת. ואימתי? אלא: פותח את ידך, בפתח¹² נפתחת. וכאשר השלמה לגמרי [השכינה], נאמר עליה: ולכל המורא הגדול. באותו זמן: כי אשא אל שמים ידי¹³ (דברים לב, מ) לקחת אותה למעלה, [על דרך שפתוב]: מאשפת ידים אביון (תהלים קיגו). שאז מתעפרת בהרבה תקוני עטרות, להתחבר במלך, [כמו] שפתוב: זה יכתב ידו¹⁴ ליהוה (ישעיה מד, ה) – שזו הזכירה. שהפקידה היא בשמאל, והזכירה בימין, הגדול בודאי. אשרי חלקם של ישראל.

מיד קם [משה רבינו] תרועה הנאמן ואמר לו, אברהם אברהם, האב החסיד, אהובו של המלך, שפתוב [עליך]: אברהם אהבי (שם מא, ח), שעל ידך נקשרת השכינה בימין [המלך] להתפשם בו. ונאמר עליך: רק באבתיך חשק יהוה (דברים יטו), [אבותיך] – אלו שלושה אבות.¹⁵ וסוד הדבר: אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב.¹⁶ לאהבה אותם (שם) – זה סוד [על דרך] שפתוב כך: והיה ברכה בראשית יב, ב), שפך חותמים: כגון אברהם

ואתמליאת זעיר זעיר, לבתר אתפתחת. אימתי. אלא פותח את ידיך, בפתח אתפתחת. וכד אשתלימת לגמרי אתמר בה: ולכל המורא הגדול. בההוא זמנא כי אשא אל שמים ידי (דברים לב, מ) לנטלא לה לעלא, מאשפת ידים אביון. דכדין אתעשרת בכמה תקוני עטרין לאתחברא בה במלכא, דכתיב זה יכתב ידו לה' (ישעיה מד, ה) דדא זכירה. דפקידה איהי בשמאלא, זכירה בימינא הגדול ודאי. זפאה חולקיהוון דישראל.

מיד קם רעיא מהימנא ואמר לה אברהם אברהם אבא חסידא רחימא דמלכא דכתיב אברהם אהבי (שם מא, ח) דעל ידך אתקשרת שכינתא בימינא לאתבסמא בה. ואתמר כך (דברים י, טו) רק באבתיך חשק ה' אלין תלת אבהן (ת"ז תי' ה' כ:). ורזא דמלה אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב. לאהבה אותם, דא רזא דכתיב כך והיה ברכה (בראשית יב, ב) דכך חותמין מגן

12. פתח הוא רמז לחכמה שהיא כנגד אות י.

13. ידי - רמז לשכינה (יד) שעולה עד השמים (ז"א).

14. ידו - רמז לשכינה שהיא עתה בימין.

15. עי' ת"ז, תי' סט קד, ע"א; שם תיקון ה, כ, ע"ב.

16. ששם ה' נקרא עליהם.

(פסחים קיזב). שהכל מתקשר בימין שלף, לפיכך [פתוב]: לאהבה אותם בודאי. וזה מג"ן אבות, שהוא [פמנין] א"ל א"ל א"ל¹⁷ מצד שלף, שכולל כל השלשה [אבות] בימין. וזכות שלף הוא המגן כדי להציל את ישראל בגלות מכל [הצרות].

בזכותך תמצא לישראל מנוחה שלמה, שלא נמצא כמותה בעולם. וזו המנוחה שנאמר בה: והיתה מנוחתו כבו"ד¹⁸ (ישעיה יא) - זה ל"ב [פמנין כבו"ד], כ"ב אותיות ועשר מאמרות [ספירות], שהם כלל של כל בריות העולם. והם ל"ב נתיבות החכמה¹⁹, שבהם תקנת את כל העולם והנבראים שלו, בספר יצירה שלף, שעשית בראשונה, בזמן שכל הבריות התקלקלו, ואתה תקנת אותם.²⁰

ועלך נאמר: ויטע אשל וגו' ויקרא שם וגו' (בראשית כא, לג). וזו ימין שעליה [פתוב]: המחדש בטובו וכו' [בכל יום תמיד מעשה בראשית] (מתוך ברכות קריאת שמע). וכך תחדש להם לעתיד

אברהם (פסחים קיז): דכלא אתקשר בימינא דילך, בגין פך לאהבה אותם ודאי. ודא מג"ן אבות דאיהו א"ל א"ל א"ל מסטרא דילך, דכליל פלהו תלת בימינא. וזכותא דילך איהו מגן לשזבא להו לישראל בגלותא מפלא.

על ידך ישתכח להו לישראל ניהא שלים דלא ישתכח פותה מעלמא. דא ניהא דאתמר בה: והיתה מנוחתו כבוד (ישעיה יא, י) דא ל"ב. כ"ב אתון ועשר אמירן דאנון כללא דכל ברין דעלמא. ואנון ל"ב נתיבות חכמה דבהו אתקינת לכל עלמא ולברין דילה בספר יצירה דילך, דעבדת בקדמיתא בזמנא דכל ברין אתקלקלו ואנת אתקינת לון.

ואתמר פך (בראשית כא, לג) ויטע אשל וכו' ויקרא שם וכו'. ודא ימינא דבה המחדש בטובו וכו'. והכי תחדש לון לזמנא דאתי, דכתיב תתחדש פנשר

17. ג' פעמים א"ל הוא 93 כמנין מג"ן, שם זה הוא בחסד - ימין.
 18. וז"ל במאמר הגאולה עמ' פו: "ואז לא יהיה צורך לזאת החרב כלל, כי הכל בשלוח נחת יהיה, ועל זה הענין אמר הכתוב "והיתה מנוחתו כבוד". ונמצא לך שתיקון כל הבריאה תלוי בהכרת הקליפות. כי הלא אלה הן המחשיכות אור השלום הזה שבו תלויה כל שלות העולם. וכאשר יעברו אלה מן העולם ישאר העולם בשלום לבדו ובמנוחה. וזה הטוב המובחר שבכל הנחמות שאנו מצפים, להיות תיקון העולם ברוב שלימותו מאין מחריד." עיין קה"צ עמ' קב; תקטו, ת' יט, קג, קט.
 19. עי' ספר יצירה פ"א משנה א, וב
 20. עי' בראשית רבה פרשה לט אות יד; לפי המסורת ספר היצירה נכתב ע"י אברהם אבינו, וכאן בתיקון הזה יש לנו ראייה מן המקור, דהיינו ממש רבינו, רעיא מהימנא שמכריז זאת.

לְבוֹא, כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב: תִּתְחַדֵּשׁ כְּנֶשֶׁר
נְעוּרֵיכִי (תהלים קג, ה), שְׁפַל הַכְּרִיּוֹת
יִתְחַדְּשׁוּ בְּאוֹר שְׁלָם, וּמְנוּחָה תִּהְיֶה
כֻּלָּם. לְפִיכֵן [עַל מִלֵּךְ הַמְּשִׁיחַ כְּתוּב]:
מְנוּחָתוֹ כְּבוֹד²¹ (ישעיה שם, שם) בְּיָדָיו.

נְעוּרֵיכִי (תהלים קג, ה) דְּכִלְהוֹ בְּרִינָן
יִתְחַדְּשׁוּן בְּנִהְיֵרו שְׁלָים וְנִיחָא יִשְׁתַּכַּח
כֻּלָּא. בְּגִין כֵּן מְנוּחָתוֹ כְּבוֹד וְדָאִי.

וְאִזּוּ: נִכּוֹן יִהְיֶה הַר בֵּית יְהוָה בְּרֵאשׁ
הַהָרִים (ישעיה כב, ב) – זו הַיָּמִין, כְּנֶגֶד
הַגְּלוּת, שֶׁכְּתוּב לְגִבְיָהּ: לְקַצְבֵי הָרִים
יִרְדְּתִי (יונה ב, ז). שְׁהָרֵי כְּנֶגֶד כָּל
הַקְּלָקוּלִים שֶׁל הַגְּלוּת יִהְיוּ תְּקוּנֵי עֲטוּרוֹת
בְּנִגְאֵלָה, [כְּמוֹ] שֶׁכְּתוּב: שֶׁמַּחֲנוּ כִּימוֹת
עֵינֵינוּ שְׁנוֹת רְאִינוּ רָעָה (תהלים צ, טו).²²
אֲשֶׁרֵי חִלְקָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

כְּדִין נִכּוֹן יִהְיֶה הַר בֵּית ה' בְּרֵאשׁ
הַהָרִים (ישעיה כב, ב) דָּא יְמִינָא, לְקַבֵּל
גְּלוּתָא דְּכְתִיב בֵּיה לְקַצְבֵי הָרִים יִרְדְּתִי
(יונה ב, ז). דְּהָא לְקַבֵּל כְּלָהוּ קְלָקוּלִין
דְּגְלוּתָא יִשְׁתַּכַּחוּן תְּקוּנֵי עֲטוּרִין
בְּפִרְקָנָא, דְּכְתִיב (תהלים צ, טו) שֶׁמַּחֲנוּ
כִּימוֹת עֵינֵינוּ שְׁנוֹת רְאִינוּ רָעָה. זְכָאֵה
חוּלְקִיהוֹן דִּישְׂרָאֵל.

כֵּן אֲלֵיָהוּ הַנְּבִיא הַנְּאֻמָּן פָּתַח
וְאָמַר, וְדָאִי יִרְאֶה אֶל עֲבָדֶיךָ פְּעֻלְךָ
(שם שם, טו), [עֲבָדֶיךָ] – אֵלוּ שְׁלֹשָׁה
אֲבוֹת הַקְּדוֹשִׁים²³ שְׁיַעֲמֵדוּ בְּרֵאשׁ
יִשְׂרָאֵל, לְהוֹמִין לָהֶם טוֹבָה וּבְרָכָה.
וְעוֹד: יִרְאֶה אֶל עֲבָדֶיךָ פְּעֻלְךָ – זֶה סוּד
הַכְּתוּב: כִּי עֵין בְּעֵין יִרְאוּ וְגו' (ישעיה
נב, ח). שְׁהָרֵי אִזּוּ הָאֲבוֹת שֶׁלְמַטָּה מוֹכְנִים
[לְהֵיוֹת] מְרַבְּבָה לְשִׁלְשָׁה אֲבוֹת

כֵּן אֲלֵיָהוּ נְבִיאָה מְהִימְנָא פָּתַח
וְאָמַר, וְדָאִי יִרְאֶה אֶל עֲבָדֶיךָ פְּעֻלְךָ
(תהלים צ, טו), אֵלִין תִּלְתַּת אַבְהֵן קְדִישִׁין
דִּיקוּמוּן בְּרִישָׁא דִּישְׂרָאֵל לְאַזְמְנָא לֹון
טִיבוּ וּבְרַכְאָן. וְעוֹד, יִרְאֶה אֶל עֲבָדֶיךָ
פְּעֻלְךָ דָּא רְזָא דְּכְתִיב כִּי עֵין בְּעֵין יִרְאוּ
וְכוּ' (ישעיה נב, ח). דְּהָא כְּדִין יִזְדְּמִנוּן
אַבְהֵן לְתַתָּא רְתִיבָא לְתַלְתַּת אַבְהֵן לְעֵלָא,

21. עי' מאמר הגאולה עמ' פד, פו.

22. עי' מאמר הגאולה, עמ' נא: "ועל הסוד הגדול הזה נאמר: שמחנו כימות עינינו שנות ראינו רעה, כי כל הימים שהיו ישראל בגלות ואור לא נגה עליהם, אותו האור הראוי לאותם הימים לא אבד, אלא כל האור ההוא היה הקב"ה גונזו באלה האוצרות שאמרתי לך, וכשיהיה הזמן לפתוח אותם, אז יצא כל האור ההוא כאחד, ואז יהיה זמן שמחה לישראל אשר כמוה לא נהיתה, ויתוקן העולם במנוחה והשקט... ואם תאמר, שאין הפסוק מדבר רק על מספר השנים, הרי לא נשאר בששת האלפים השנים אשר לעולם, כימים אשר היינו בגלות עד היום הזה." קלח פתח מט, עמ' קפח; דעת תבונות עמ' קפו ושם מפרש שגילוי היחוד יהיה "כפי הרעה שסבלו בזמן הגלות"; אדיר במרום ח"ב עמ' לז, ושם רבינו מפרש ענין הרווח שיצא מהגלות עצמו; עי' לעיל ת' מו; ת' ע; תקט"ו תפלות ת' פו, סוף ת' קעט, סוף ת' דר.

23. שנקראו עבדים, עי' זהר פנחס ח"ג, רכג, ע"א.

שְׁלֹמֶעֱלָה [חֶסֶד גְּבוּרָה תְּפָאֲרַת], בְּזִמְנָן
 שְׁהַבְּרֻכּוֹת נְמוֹשְׁכוֹת אֱלֹהִים. לְפִיכֵד
 [כְּתוּב]: יִרְאֶה [אֶל עֲבָדֶיךָ] בְּיָדָי.
 וְהַדְרִיךְ עַל בְּנֵיהֶם (תְּהִלִּים, שֵׁם, שֵׁם) – זֶה
 אֹר שְׁנִמְשֵׁךְ מֵהֶם עַד אוֹתוֹ צְדִיק
 [יִסוּד], שְׁנֵאמַר עֲלוּ: פְּרִי עֵץ הַדָּר²⁴
 (וַיִּקְרָא כַגִּמ), וּמוֹשֵׁם מִתְּפִשֵׁט [הַשְּׁפַע]
 לְכָל יִשְׂרָאֵל. וְעוֹד: וְהַדְרִיךְ עַל בְּנֵיהֶם –
 אֵלֹו שְׁנֵי מוֹשִׁיחִים, שְׁכָל אֵלֶּה [הָאֲבוֹת
 וְהַמְּשִׁיחִים] יְקוּמוּ לְהַמְּשִׁיךְ בְּרֻכּוֹת
 לְיִשְׂרָאֵל. אִזּו [כְּתוּב]: וְיִהְיֶה גַעַם יְהוָה
 אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ (תְּהִלִּים, שֵׁם, יו) [נַעַם] – זֶה
 גְּעִימוֹת וּמְתִיקוֹת עֲלֵינוּ. וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ
 כּוֹנְנָה עֲלֵינוּ – לְמַעְלָה. וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ
 כּוֹנְנָהוּ – לְמַטָּה. אֲשֶׁרִי חֲלָקֶם שֶׁל
 יִשְׂרָאֵל בְּעוֹלָם הוּא וּבְעוֹלָם הַבָּא.

בְּזִמְנָא דְּבְרֻכָּאן אֲתַמְשְׁכֵן לְגַבְיָהּוּ. בְּגִין
 כְּף יִרְאֶה וְדָאִי. וְהַדְרִיךְ עַל בְּנֵיהֶם דָּא
 נְהִירוֹ דְּגִיד מְנִיְהוּ עַד הוּא צְדִיק,
 דְּאֲתַמַּר בֵּה: פְּרִי עֵץ הַדָּר. וּמִתְמַן
 אֲתַפְשֵׁט לְכָל יִשְׂרָאֵל. וְעוֹד, וְהַדְרִיךְ עַל
 בְּנֵיהֶם אֲלִין תְּרִין מְשִׁיחִין, דְּכָל אֲלִין
 יְקוּמוּן לְאֲמַשְׁכָּא בְּרֻכָּאן לְיִשְׂרָאֵל. כְּדִין
 וְיִהְיֶה נַעַם ה' אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ דָּא נְעִימוּ
 בְּסִימוּ עֲלָאָה. וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ כּוֹנְנָה
 עֲלֵינוּ, לְעֲלָא. וּמַעֲשֵׂה יְדִינוּ כּוֹנְנָהוּ,
 לְתַתָּא. זְכָאָה חוֹלְקִיהוּן דְּיִשְׂרָאֵל בְּעֲלָמָא
 דִּין וּבְעֲלָמָא דְּאֲתִי.

24. עי' זהר אדר"ז רצב, ע"ב; זהר חדש חקת סב, עב; תקט"ו ת' נט; ת' שרת.